

Recenzje

DOI: 10.31648/sp.8129

Aleksandra Sikorska-Lewandowska

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

ORCID: 0000-0002-3234-2502

asl@umk.pl

Paweł Daszczuk, *Kurator jako przedstawiciel ustawy osoby prawnej*, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2021

Recenzowana publikacja stanowi pierwsze opracowanie o charakterze monograficznym odnoszące się do instytucji kuratora osoby prawnej. Uwzględnia istotną dla tej regulacji nowelizację przepisów Kodeksu cywilnego dokonanych na mocy ustawy z 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw¹. Dotyka doniosłej dla obrotu prawnego problematyki kurateli dla osób prawnych.

Przedmiotem analizy są nie tylko regulacje Kodeksu cywilnego, ale również przepisy innych aktów prawnych odnoszących się do instytucji kurateli: ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach², ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie³, ustawy z 6 dnia kwietnia 1984 r. o fundacjach⁴ czy ustawy z dnia 4 marca 2005 r. o europejskim zgrupowaniu interesów gospodarczych i spółce europejskiej⁵. Autor wyjaśnia, że w opracowaniu pominął kuratelę ustanawianą dla banków oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i zakładów ubezpieczeń z tego powodu, że do tych kuratorów nie stosuje się przepisów Kodeksu cywilnego ani przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Dokonany wybór zakresu merytorycznego należy uznać za właściwy.

Podstawową metodą badawczą przyjętą w monografii jest metoda dogmatyczna, a więc wykładnia przepisów prawnych dotyczących kurateli. Są one zawarte w przepisach Kodeksu cywilnego oraz Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ale analizie poddano również przepisy innych ustaw, w zakresie w jakim

¹ Dz.U. z 2018 r., poz. 398.

² Dz.U. z 2020 r., poz. 226.

³ Dz.U. z 2022 r., poz. 1599.

⁴ Dz.U. z 2020 r., poz. 2167.

⁵ Dz.U. z 2022 r., poz. 259.

odnoszą się one do poszczególnych postaci kurateli osób prawnych. Metodologia przyjęta w pracy opiera się na badaniu poglądów doktryny, analizie licznego orzecznictwa oraz uogólnianiu szeregu kwestii, dzięki czemu możliwe jest dojście do konkluzji o charakterze zasadniczym. Metoda ta pozwala właściwie ocenić pozycję prawną kuratora osoby prawnej w polskim prawie prywatnym.

Konstrukcja monografii nie budzi zastrzeżeń. Rozprawa składa się z pięciu rozdziałów, poprzedzonych wstępem i zamkniętym zwięzłym podsumowaniem.

We wstępie recenzowanej publikacji wskazano, że jej celem jest analiza pozycji prawnej kuratora jako przedstawiciela ustawowego osoby prawnej, w szczególności zakresu jego praw i obowiązków. Podkreślono, że problematyka ta budzi szereg wątpliwości praktycznych i teoretycznych, ale nie była dotąd przedmiotem opracowania o charakterze monograficznym.

Zgadzając się z autorem, należy zwrócić uwagę na doniosłość teoretyczną i praktyczną wybranej tematyki. Zagadnienie funkcjonowania osób prawnych w obrocie doczekało się kilku poważnych opracowań w doktrynie⁶, ale żadne z nich nie zostało poświęcone instytucji kurateli osoby prawnej. Można więc uznać, że recenzowana monografia wypełniła lukę w piśmiennictwie. Sytuacje występowania braku organów osoby prawnej bądź niepełnego składu organu nie są wcale odosobnione. Osoba prawna, jak każdy inny podmiot prawa cywilnego, powinna funkcjonować w obrocie w sposób prawidłowy, a więc działając przez organy. Jest to istotne nie tylko dla tego podmiotu, ale także pozostałych uczestników czynności prawnych.

Pierwszy rozdział monografii został poświęcony podstawowemu dla wybranej tematyki zagadnieniu prawnemu, jakim jest charakter prawny kurateli. Autor dokonał analizy instytucji cywilnoprawnych wiążących się z zastępstwem, takich jak przedstawicielstwo, zastępstwo pośrednie i zastępstwo bezpośrednie. Następnie porównał działania przez organ oraz działania przez przedstawiciela celem uwypuklenia różnic. Ten rozdział ma na celu usystematyzowanie pojęć i nakreślenie tła dla omawianej problematyki, poprzez wskazanie na instytucje pokrewne. Być może pewne stwierdzenia, jak to że organ osoby prawnej jest częścią jej struktury organizacyjnej, a przedstawiciel elementem odrębnym, funkcjonującym poza jej strukturą, należą do kategorii oczywistych, ale są potrzebne, gdyż posiadają walor ustaleń bazowych.

Wnioski wysnute przez autora zasługują na akceptację. Szczególnie należy podkreślić trafną konkluzję, zgodnie z którą cechą charakterystyczną kurateli jest występowanie zarazem uprawnień i obowiązków wiążących się z jej

---

⁶ Spośród wielu: S. Szer, *Państwowe osoby prawne*, „Państwo i Prawo” 1964, nr 12; A. Wolter, *Osoby fizyczne i osoby prawne w kodeksie cywilnym*, Katowice 1965; A. Klein, *Ewolucja instytucji osobowości prawnej*, [w:] E. Łętowska (red.), *Tendencje rozwoju prawa cywilnego – zbiór studiów*, Wrocław 1983; K.A. Dadańska, *Działanie osoby prawnej*, Warszawa 2006.

powierzeniem. Kuratela stanowi stosunek cywilnoprawny między kuratorem a osobą podlegającą kurateli, a jego treścią jest zespół obowiązków kuratora wykonywanych w celu ochrony tej osoby, ale także w interesie ogólnym. Stosowanie przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego o kurateli oraz o opiece, w wyniku odesłania (art. 178 § 2 k.r.o.), musi odbywać się z dużą ostrożnością i z uwzględnieniem specyfiki osoby prawnej. Regulacje Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego są adresowane do podmiotów będących osobami fizycznymi i uwzględniają ich szczególne potrzeby, w tym osób małoletnich, które nie mogą zostać odniesione do osób prawnych.

W rozdziale drugim podjęto tematykę ustanowienia kuratora. Omówiono przesłanki powołania kuratora zarówno wynikające z przepisów Kodeksu cywilnego, jak i z pozostałych omawianych ustaw, w których przewiduje się instytucję kurateli dla osoby prawnej. Ten zabieg pozwolił autorowi na stwierdzenie, że regulacja jest do siebie zbliżona, ale występują pewne różnice, które sprawiają, że są to odrębne rodzaje kurateli.

Przesłanki ustanowienia kuratora określone w art. 42 § 2 k.c. uległy zmianie od marca 2018 r., na skutek nowelizacji. Autor odwołał się do poglądów doktryny oraz orzecznictwa także sprzed zmiany stanu prawnego, co pozwoliło ocenić przyczyny oraz charakter dokonanej przez ustawodawcę zmiany. Choć wiele kwestii spornych z minionego okresu uległo dezaktualizacji, to warto znać wyrażane w poprzednim stanie prawnym poglądy i widzieć kierunek ewolucji regulacji prawnej.

W pełni słuszne są stwierdzenia autora, wskazujące że występowanie w osobie prawnej innych organów niż zarząd nie stanowi przyczyny odmowy ustanowienia kuratora⁷. Bierność innych organów może bowiem skutkować długotrwałym brakiem organu zarządzającego, a właśnie instytucja kurateli osoby prawnej ma takiemu stanowi zapobiegać. Obecnie wyraźnie wynika to z przepisu art. 42 k.c. Należy podzielić pogląd, że istnienie zgromadzenia wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie gwarantuje wyboru zarządu, bowiem sytuacja konfliktu między nimi może prowadzić do długotrwałego pata decyzyjnego. Ustanowiony w spółce kurator ma przecież doprowadzić do wyboru zarządu, a jeśli jego działania nie spowodują podjęcia takiej uchwały przez zgromadzenie wspólników, to pozostanie droga likwidacji spółki.

Odnosząc się do zarządcy przymusowego fundacji, ustanawianego przez sąd na podstawie art. 14 ustawy o fundacjach, autor uznał, że jest on w istocie rodzajem kuratora. Zarządcy cudzego majątku ustanawiani na podstawie różnych regulacji prawa prywatnego, np. zarządca zajętej nieruchomości (art. 931 k.p.c.), syndyk masy upadłości (art. 156 prawa upadłościowego), zarządca sukcesyjny (art. 21 ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby

⁷ Por. A. Łopuszyński, *Uprawnienia kuratora spółki akcyjnej – glosa – III CK 249/03*, „Mocnik Prawniczy” 2006, nr 3, s. 7.

fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw) posiadają status prawny zastępcy pośredniego, a więc działają we własnym imieniu ze skutkiem dla reprezentowanego. W przypadku ustawy o fundacjach ustawodawca także posługuje się pojęciem „zarządcy”, jednakże należy zgodzić się ze stanowiskiem autora i przyjąć, w ślad za przedstawicielami doktryny⁸, że jest to przypadek przedstawicielstwa ustawowego osoby prawnej. Zarządca przymusowy fundacji działa w imieniu fundacji i na jej rzecz.

W dalszej części rozdziału autor szczegółowo zanalizował rozwiązania procesowe, na podstawie których ustanawiana jest kuratela. Regulacja w tym zakresie jest dość skomplikowana ze względu na wymóg odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu w sprawach z zakresu opieki oraz przepisy o postępowaniu rejestrowym, o postępowaniu nieprocesowym oraz o procesie. Na podkreślenie zasługuje końcowa część rozdziału drugiego, zawierająca uwagi odnoszące się do kwalifikacji kuratora osoby prawnej. Przepisy wprost tego nie określają, a odpowiednio należy stosować przepisy dotyczące opiekuna (art. 148 k.r.o.). Słuszne są uwagi autora, wskazujące że wymogi określone w tym przepisie, którego celem jest ochrona dobra dziecka, nie przystają do potrzeb osoby prawnej, dla której ustanawiany jest kurator. W tym zakresie brakuje regulacji analogicznej dla normy art. 18 Kodeksu spółek handlowych – tę można bowiem uznać za zawierającą wzorzec wymagań dla osoby mającej sprawować funkcje, które wiążą się z prowadzeniem spraw i reprezentacją osoby prawnej⁹.

Na pełną aprobatę zasługuje pogląd autora, zgodnie z którym granice reprezentowania osoby prawnej oraz prowadzenia jej spraw wynikają z postanowienia sądu, a zaświadczenie wydane przez sąd jedynie odzwierciedla tę część postanowienia, która dotyczy przyznanych kuratorowi kompetencji. W przypadku konieczności dokonania zmiany w tym zakresie konieczna jest zmiana postanowienia sądu, gdyż zaświadczenie ma charakter wtórny, jest czynnością biurową sądu.

Rozdział trzeci poświęcony został analizie praw i obowiązków kuratora. Są to ważne zagadnienia nie tylko w wymiarze teoretycznym, ale przede wszystkim praktycznym. Po nowelizacji przepisów art. 42 § 2 k.c. stanowi, że kurator reprezentuje osobę prawną oraz prowadzi jej sprawy w granicach określonych w zaświadczeniu sądu.

Na aprobatę zasługuje wyrażona w monografii teza, zgodnie z którą obecne brzmienie art. 42 § 3 k.c. nakazujące kuratorowi niezwłoczne podjęcie czynności zmierzających do powołania albo uzupełnienia składu organu osoby

⁸ A. Kidyba, [w:] H. Cioch, A. Kidyba, *Ustawa o fundacjach. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 219–220; G. Gura, *Nadzór nad fundacjami kościelnymi w Polsce*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2013, nr 6, s. 105.

⁹ Por. A. Kidyba, M. Dumkiewicz, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, 2022, Lex, komentarz do art. 18 k.s.h.

prawnej uprawnionego do jej reprezentowania, a w razie potrzeby do jej likwidacji, przesądza o tymczasowości działania kuratora osoby prawnej. Zarazem jednak kurator został wyposażony w uprawnienie do reprezentowania osoby prawnej oraz prowadzenia jej spraw w granicach określonych w zaświadczeniu sądu. W tym zakresie autor odniósł się krytycznie do tej części przepisu, uznając, że sformułowanie to jest zbyt szerokie – przyjął, iż lepszym rozwiązaniem byłoby oparcie regulacji na art. 30 ust. 2 prawa o stowarzyszeniach. Zgodnie z tym unormowaniem umocowanie kuratora stowarzyszenia jest ograniczone do spraw majątkowych wymagających bieżącego załatwienia. W tym zakresie teza autora nie zasługuje na aprobatę. Wydaje się, że wprowadzenie regulacji wskazującej wprost, iż kurator jest uprawniony do reprezentowania osoby prawnej oraz prowadzenia jej spraw było potrzebne, w szczególności wobec licznych wątpliwości zgłaszanych przed nowelizacją tego przepisu co do zakresu uprawnień kuratora. Ponadto trzeba mieć na względzie, że tymczasowość działania kuratora osoby prawnej może oznaczać wiele miesięcy, a nawet lat, w zależności od specyfiki tego podmiotu. Ograniczenie umocowania kuratora jedynie do spraw bieżących wywoływałoby kolejne wątpliwości co do tego, jakie czynności może on podejmować. W przypadku takich osób prawnych, które są przedsiębiorcami, nieprecyzyjność regulacji prawnej nie powinna mieć miejsca. Obecnie obowiązujące, po nowelizacji, brzmienie przepisu art. 42 § 2 k.c. należy uznać za właściwe, a postulat jego zmiany za niesłuszny.

Należy podkreślić, że to rozwiązanie, jako dotyczące kuratora, który jest również zarządcą cudzego majątku, jest spójne z innymi obowiązującymi w polskim prawie konstrukcjami dotyczącymi zarządców. Ich cechą charakterystyczną jest całkowite pozbawienie uprawnień do wykonywania zarządu właściciela tej masy majątkowej, co oznacza, że kompetencja właściciela do wykonywania praw i uprawnień zostaje uchylona¹⁰. Sytuacje faktyczne i prawne mogą być bardzo różne w poszczególnych podmiotach nieposiadających organów lub takich, u których występuje brak w składzie organu uprawnionego do jej reprezentowania. Wydaje się, że kurator osoby prawnej powinien być wyposażony w pełną kompetencję do prowadzenia spraw oraz reprezentowania podmiotu, a wystarczającym ograniczeniem jego uprawnień jest cel kurateli, a więc dążenie do powołania organów lub likwidacji osoby prawnej.

Równolegle jednak sytuacja osoby prawnej, po długotrwałym okresie problemów wewnętrznych spowodowanych brakiem organu albo brakiem w składzie organu, może wymagać podjęcia szeregu czynności prawnych a nawet procesowych. Z tej przyczyny w tym zakresie nie podzielam poglądu autora. Uważam, że inna sytuacja dotyczy stowarzyszenia, w odniesieniu do którego jest mowa tylko o sprawach majątkowych wymagających bieżącego załatwienia, co jest wystarczające w odniesieniu do tej osoby prawnej. Inna jednak sytuacja

¹⁰ B. Gawlik, [w:] S. Grzybowski (red.), *System prawa cywilnego*, t. 1: *Część ogólna*, Wrocław-Warszawa 1985, s. 739–741.

dotyczyć może spółek handlowych albo spółdzielni, a więc przedsiębiorców, których sprawy są znacznie bardziej skomplikowane niż w przypadku stowarzyszenia, a szczególnie gdy chodzić może o decyzje związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Odnosząc się do przywołanego w monografii stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu o sygn. akt III CK 249/03¹¹, w którym wskazano, że ustanowienie kuratora w spółce nie może być równoznaczne z powołaniem zarządu jednoosobowego w sposób nieprzewidziany przez Kodeks spółek handlowych oraz że naruszałoby to ochronę praw majątkowych, takich jak własność, należy wskazać, iż przepisy prawne w odniesieniu do licznych podmiotów przewidują jednakże odebranie im (z różnych przyczyn) zarządu majątkiem i powierzenie osobie trzeciej. Wśród tych przyczyn znajdują się przyczyny niezależne od nich, takie jak śmierć podmiotu będącego osobą fizyczną (kurator spadku, zarządca sukcesyjny art. 21 ustawy o zarządzie sukcesyjnym), ale również przyczyny zależne od nich, polegające na niewłaściwym sprawowaniu zarządu (syndyk, zarządca zajętej nieruchomości, zarządca przymusowy nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym). Pod nadzorem sądu dochodzi więc do sprawowania zarządu cudzym majątkiem, a nawet do prowadzenia spraw przez osobę trzecią (zarządca przymusowy fundacji, zarządca komisaryczny przedsiębiorstwa państwowego). Wracając więc do osoby prawnej, która nie posiada organów lub gdy w składzie jej organu zarządzającego występują braki, trzeba uznać, że jest to przyczyna leżąca po stronie tej osoby prawnej, a ściślej właściwego organu tej osoby prawnej, który powinien dokonać wyboru organu w prawidłowym składzie. Kurator powołany dla tej osoby prawnej w takiej sytuacji powinien mieć możliwość dokonania niezbędnych czynności w każdej sprawie, która tego wymaga. Wystarczającym jest ograniczenie zawarte w art. 42 § k.c. oraz ograniczenie czasowe wskazujące na cel ustanowienia kurateli. Należy podkreślić, że w każdej chwili, także po ustanowieniu kurateli, uprawniony organ osoby prawnej może dokonać wyboru czy uzupełnienia składu organu, doprowadzając do uchylenia kurateli.

Czwarty rozdział obejmuje analizę zagadnienia nadzoru nad sprawowaniem kurateli. Zgodnie z art. 603 k.p.c. nadzór nad kuratorem sprawuje sąd rejestrowy właściwy dla siedziby osoby prawnej, który kuratora ustanowił. Autor zanalizował wszystkie istotne aspekty wiążące się ze sprawowaniem nadzoru przez sąd, uwzględniając dorobek piśmiennictwa i judykatury. W tym obszarze nie występują zagadnienia budzące szczególne kontrowersje, a wyrażone poglądy należy podzielić. Autor słusznie wskazał, że odpowiednie stosowanie regulacji Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego do kurateli osoby prawnej wymaga uwzględnienia wielu odmienności (odrębności sytuacji prawnej) podmiotu niebędącego osobą fizyczną. Kryteria, przy użyciu których sąd ocenia działania kuratora osoby prawnej, muszą uwzględniać jej specyfikę.

¹¹ Postanowienie SN z 7 maja 2004 r., sygn. akt III CK 249/03, Lex nr 132546.

W ostatnim, piątym rozdziale omówiono dwa zagadnienia: ustanie kurateli oraz odpowiedzialność kuratora. Każdy z tych tematów mógłby stanowić odrębną część, ale mniejsza objętość wywodów uzasadnia połączenie ich w jeden rozdział.

Uwagę należy poświęcić kwestii odpowiedzialności cywilnoprawnej za szkodę wyrządzoną przez kuratora osobie prawnej wskutek nienależytego sprawowania kurateli, jako że odpowiedzialność cywilnoprawna stanowi kluczowe zagadnienie dla prawa prywatnego.

Autor przyjął, że podstawą odpowiedzialności kuratora wobec osoby prawnej za szkodę jej wyrządzoną na skutek nienależytego sprawowania kurateli będą stanowiły przepisy o odpowiedzialności kontraktowej. Zarazem jednak podkreśla, że kuratela nie jest stosunkiem zobowiązaniowym. Uzasadniając ten pogląd, autor wskazał, że wyrządzając osobie prawnej szkodę wynikającą z nienależytego sprawowania kurateli, przedstawiciel ustawowy nie narusza obowiązków powszechnych, lecz obowiązki ciężące na nim w związku z indywidualnym stosunkiem prawnym.

Wydaje się, że do obrony jest pogląd, zgodnie z którym na skutek wydania orzeczenia sądu o ustanowieniu kurateli dla osoby prawnej między tą osobą a kuratorem dochodzi jednak do powstania stosunku prawnego o charakterze zobowiązaniowym. Kuratela jest instytucją z zakresu prawa opiekuńczego, ale w związku z nałożeniem na kuratora *ex lege* oraz z mocy postanowienia sądu określonych uprawnień a zarazem obowiązków, na kuratorze ciąży powinność należytego ich wykonywania. Źródłem obowiązku działania dla kuratora jest orzeczenie sądu oraz przepisy prawa, na podstawie których zostało ono wydane. W tym świetle należy oceniać przesłanki odpowiedzialności kontraktowej zgodnie z art. 471 k.c. Obowiązek starannego działania ciężący na kuratorze jest konsekwencją podjęcia się pełnienia tej funkcji. Miernik staranności w przypadku podmiotów profesjonalnych sprawujących funkcję kuratora (adwokat, radca prawny, menedżer) jest określony w art. 355 § 2 k.c. Pomocniczo jedynie można przywoływać art. 154 k.r.o. dotyczący należytej staranności opiekuna, uwzględniający kryterium dobra osoby pozostającej pod opieką i interes społeczny.

Pozostałe przesłanki odpowiedzialności kontraktowej – szkodę oraz związek przyczynowy należy oceniać tak jak w każdym innym przypadku, z uwzględnieniem kryteriów wypracowanych w orzecznictwie i doktrynie¹².

Autor wskazał, że w doktrynie przyjmuje się, iż odpowiedzialność kontraktową można stosować także do szkód wyrządzonych w ramach innych stosunków prawnych¹³ oraz że można także zakwalifikować ją do wyróżnianej

¹² Spośród wielu: M. Kaliński, *Szkoda na mieniu i jej naprawienie*, Warszawa 2021.

¹³ T. Dybowski, [w:] Z. Radwański (red.), *System prawa cywilnego*, t. III, cz. 1: *Prawo zobowiązań – część ogólna*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1981, s. 184–185.

w doktrynie odpowiedzialności quasi *ex contractu*¹⁴. Można odnieść wrażenie, że wyróżnia możliwe teorie uzasadniające przypisanie w tej sytuacji kontraktowej podstawy odpowiedzialności, ale brakuje szerszego uzasadnienia dla zajętego stanowiska. W tym zakresie pozostaje pewien niedosyt, szczególnie że wywody zawarte we wcześniejszych rozdziałach są bardzo dokładne i poparte staranną argumentacją.

We wcześniejszych wywodach autor wskazał, że wątpliwości co do kwalifikacji prawnej odpowiedzialności za szkodę dotyczą także osoby zarządcy zajętej nieruchomości. W tym zakresie nie można podzielić tego poglądu. Wydaje się, że jednak wobec zarządcy nieruchomości mamy do czynienia z inną sytuacją prawną – tu istnieje bowiem wyraźna regulacja znajdująca się w art. 938 § 1 k.p.c., zgodnie z którą zarządca odpowiada za szkodę wyrządzoną na skutek nienależytego wykonywania obowiązków. W przypadku kuratora osoby prawnej nie ma takiego przepisu. Co więcej, zarządca zajętej nieruchomości działa we własnym imieniu, jako zastępca pośredni, a kurator osoby prawnej występuje w pozycji przedstawiciela ustawowego. Istnieje więc istotna różnica w pozycji prawnej tych podmiotów względem reprezentowanego. W tym zakresie brakuje szerszych wywodów w omawianej monografii.

W podsumowaniu autor w zwięzły sposób zebrał tezy zaprezentowane w monografii. Taka konwencja podsumowania jest bardzo wygodna dla czytelnika, bowiem zwraca uwagę na najistotniejsze, zdaniem twórcy monografii, konkluzje wypływające z przeprowadzonych badań.

Warsztat pracy zasługuje na najwyższą ocenę. Autor uwzględnił liczne przepisy, bogate piśmiennictwo powiązane z omawianą tematyką oraz dokonał przeglądu bardzo dużej liczby orzeczeń. Analiza poszczególnych zagadnień dokonana jest poprawnie, a postanowione cele badawcze zostały osiągnięte.

Drobną uwagę można zgłosić do występujących w tekście niekiedy zbyt obszernych przypisów. Zawierają one liczne uwagi merytoryczne, a taka technika skutkuje odrywaniem się czytelnika od głównego wątku. Oczywiście można zrozumieć decyzję autora, który przyjął pewne wątki za poboczne, jednakże niektóre z nich mogły znaleźć się w tekście głównym, co zmniejszyłoby objętość samych przypisów. Jest to naturalnie uwaga techniczna, która nie wpływa na wysoką ocenę merytoryczną monografii.

Należy stwierdzić, że recenzowana pozycja *Kurator jako przedstawiciel ustawowy osoby prawnej* autorstwa dr. Pawła Daszczuka jest dziełem wartościowym, godnym polecenia, wypełniającym lukę w doktrynie prawa cywilnego.

¹⁴ G. Jędrejek, *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 1052–1053.

Wykaz literatury

- Cioch H., Kidyba A., *Ustawa o fundacjach. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Dadańska K.A., *Działanie osoby prawnej*, C.H. Beck, Warszawa 2006.
- Dybowski T. [w:] Z. Radwański (red.), *System prawa cywilnego*, t. III, cz. 1: *Prawo zobowiązań – część ogólna*, Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1981.
- Gawlik B., [w:] S. Grzybowski (red.), *System prawa cywilnego*, t. 1: *Część ogólna*, Ossolineum Wrocław–Warszawa 1985.
- Gura G., *Nadzór nad fundacjami kościelnymi w Polsce*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2013, nr 6.
- Jędrejek G., *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2017.
- Kaliński M., *Szkoda na mieniu i jej naprawienie*, C.H. Beck, Warszawa 2021.
- Kidyba A., Dumkiewicz M., *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*, 2022, Lex.
- Klein A., *Ewolucja instytucji osobowości prawnej*, [w:] E. Łętowska (red.), *Tendencje rozwoju prawa cywilnego – zbiór studiów*, Ossolineum, Wrocław 1983.
- Łopuszyński A., *Uprawnienia kuratora spółki akcyjnej – glosa – III CK 249/03*, „Monitor Prawniczy” 2006, nr 3.
- Szer S., *Państwowe osoby prawne*, „Państwo i Prawo” 1964, nr 12.
- Wolter A., *Osoby fizyczne i osoby prawne w kodeksie cywilnym*, Katowice 1965.

Summary

Review of the monograph Paweł Daszczuk *Kurator jako przedstawiciel ustawowy osoby prawnej*, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2021

Keywords: civil law, review, monograph, probation officer of a legal entity.

The purpose of this review is to evaluate the monograph devoted to the institution of the probation officer of a legal entity. The reviewed monograph presented issues regarding the legal position and powers of a probation officer established pursuant to Art. 42 of the Civil Code for a legal person without a governing body. The evaluation of the monograph is very high, both in terms of content and workshop. The author comprehensively presented all aspects of the functioning of a probation officer for a legal person and made an in-depth analysis of the doubts arising from the provision of Art. 42 of the Civil Code. The reviewed monograph is an important study that fills a gap in Polish literature on civil law.

